

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI
MASOWEGO RAŻENIA

JAWNE
Egz. Nr 1

ppłk dr St. MICHALAK

ZAŁOŻENIA OGÓLNE, ORGANIZACJA, PLANOWANIE
I PRZYGOTOWANIE OPBMAR NA OBSZARZE KRAJU

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KADRY SZTABU GENERALNEGO
12b. gen. broni K. Świerczewskiego
232842

30
493

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

**KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI
MASOWEGO RAŻENIA**

JAWNE

~~SECRET~~
~~SECRET~~
~~SECRET~~

Egz. Nr 1

ppłk dr St. MICHAŁAK

**ZAŁOŻENIA OGÓLNE, ORGANIZACJA, PLANOWANIE
I PRZYGOTOWANIE OPBMAR NA OBSZARZE KRAJU**

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**
132812

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI MASOWEGO RAŻENIA

meld. prot. 12657

JAWNE
SŁUŻBOWEGO

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TOPSMar

Egz.nr.... 1

płk dr St.CYBULSKI

ppłk dr St. MICHALAK

ZAŁOŻENIA OGÓLNE, ORGANIZACJA
PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE OPBMAR NA OBSZARZE KRAJU

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWE
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
K32812

1. W S T E P

1.1. Ewentualna przyszła wojna światowa będzie według założeń naszej strategii - wojną nuklearną. /Nie wyklucza to rzecz jasna możliwości wybuchu wojen lokalnych i bez użycia broni jądrowej. W przyszłej wojnie będą zastosowane jakościowo inne środki walki zbrojnej niż w przeszłości. Środki raketowo-jądrowe są obecnie główną i decydującą bronią, mającą samodzielnie wykonywać zadania o znaczeniu strategicznym, operacyjnym i taktycznym. Zmasowane uderzenia jądrowe, wykonane w pierwszym rzędzie na strategiczne środki napadu jądrowego i ośrodki ekonomiczno-administracyjne, zadecydują nie tylko o powodzeniu i skuteczności działań sił zbrojnych lecz także możliwości prowadzenia wojny. W warunkach wojny raketowo - jądrowej głównym celem będzie nie tylko zniszczenie środków napadu jądrowego i rozbięcie zgrupowań sił zbrojnych nieprzyjaciela, lecz także zniszczenie i obezwładnienie jego bazy ekonomicznej oraz zdeorganizowanie systemu kierowania państwem. Zastosowanie broni jądrowej, przy nieograniczonych możliwościach przenoszenia jej za pomocą rakiet na dowolny cel i w krótkim czasie - pozwala na osiągnięcie zdecydowanych rezultatów na dowolnej odległości i na ogromnym obszarze.

Rakieta może przebyć 2000 km w ciągu 12 minut, 4000 km w 17 minut, a 8000 km w ciągu 30 minut. Fakt ten w sposób zasadniczy wpływa na system przedsięwzięć obronnych w celu uniknięcia czy osłabienia skutków pierwszego uderzenia. Obok broni jądrowej w przyszłej wojnie mogą być również stosowane środki trujące i biologiczne. Wymienione dwa rodzaje środków walki przeznaczone są przede wszystkim do rażenia ludzi. Z uwagi na występowanie po ich zastosowaniu masowych porażań na dużych obszarach, zostały one zaliczone do grupy noszącej miano broni masowego rażenia. Z tego też względu system przedsięwzięć obronnych - który obejmuje zabiegi mające zapewnić ludności na obszarze kraju możliwość przetrwania zmasowanego uderzenia przeciwnika, nazwano obroną przed bronią masowego rażenia. OPBMar stanowi nieodłączny składnik obrony terytorium kraju i jest przedmiotem systematycznych zabiegów organów kierowniczych w celu jej doskonalenia. Zabiegi te obejmujące dziedzinę ustawodawczą, organizacyjną i materiałowo-ekonomiczną muszą stworzyć warunki do przetrwania ludności i sprawnego funkcjonowania zaplecza w czasie wojny.

2. ZAGROŻENIE UDERZENIAMI BRONI MASOWEGO RAŻENIA NA OBSZAR KRAJU.

2.1. Określenie wielkości możliwego zagrożenia obszaru kraju uderzeniami broni masowego rażenia nie jest możliwe. Wynikać ono będzie z całego szeregu przesłanek, których nie jesteśmy w stanie w pełni uwzględnić. Niemniej jednak rozważania nasze możemy prowadzić opierając się na tych przesłankach, które są możliwe do ustalenia i na tej podstawie chociaż w przybliżeniu określić wielkości zagrożenia. Przesłankami, które pozwolą nam określić wielkość zagrożenia będą:

- ocena sił i środków, jakie NATO może użyć na środkowo-europejskim TDW;
- położenie geograficzne oraz rola i miejsce Polski w systemie obronnym państw WF.

2.1.1. Biorąc pod uwagę rozmieszczenie środków przemieszczania jakimi dysponuje przeciwnik, terytorium naszego kraju może być zagrożone:

- uderzeniami lotnictwa, w tym nosicieli broni jądrowej;
- uderzeniami środków bezpilotowych z głowicami jądrowymi i chemicznymi;
- zastosowaniem środków trujących, biologicznych, a nawet jądrowych dla celów dywersyjnych przez grupy specjalne.

2.1.2. Siły powietrzne NATO dzielą się na dwie podstawowe części: lotnictwo strategiczne i lotnictwo taktyczne. Lotnictwo strategiczne, którym dysponują Stany Zjednoczone i Wielka Brytania uważane jest za jeden z podstawowych czynników zaczepnej siły uderzeniowej. Jest ono przeznaczone przede wszystkim do niszczenia obiektów wojskowych i potencjału ekonomicznego. Może ono wykonywać swoje zadania samodzielnie, przeprowadzając zaczepne operacje powietrzne. W czasie wojny naloty mają odbywać się małymi grupami /2 - 6 samolotów bombowych osłanianych przez myśliwce/, jednocześnie na wiele różnych celów o znaczeniu strategicznym. Na środkowo-europejskim teatrze działań wojennych bazuje około 100 amerykańskich bombowców lotnictwa strategicznego/około 60 w W. Brytanii i około 40 w Hiszpanii/^{1/} oraz z narodowych

1/ K. Jagiełło "Siły i środki państw kapitalistycznych na środkowo-europejskim TDW - Myśl Wojskowa nr 4/1964 str.101.

sił powietrznych W. Brytanii około 130 samolotów i Francji około 50 samolotów bombowych^{1/}.

2.1.3. Na środkowoeuropejskim TDW bazują 2 i 4 PTSP, w składzie których znajdują się samoloty bombowe i myśliwsko bombowe przeznaczone do przenoszenia ładunków jądrowych. Niezależnie od tego na środkowoeuropejskim TDW mogą działać siły lotnicze z północnoeuropejskiego TDW oraz część lotnictwa dowództwa sił uderzeniowych Atlantyku.^{2/}

Na podstawie rozmieszczenia baz lotniczych i prawdopodobnych kierunków działania wojsk NATO można w przybliżeniu określić przypuszczalną liczbę samolotów nosicieli broni jądrowej, które mogą działać na kierunku północnym i bezpośrednio na południe od niego.

Tabela 1

Wyszczególnienie	Przypuszczalny %	Liczba samolotów	
		IMB	LB
2 PTSP	100 %	300	300
4 PTSP	50 %	380	25
Północny TDW	25 %	25-30	-
Dowództwo sił uderzeniowych Atlantyku	25 %	25-40	-
Lotnictwo strateg. USA	25 %	-	25
Lotnictwo strateg. W. Brytanii	30 %	-	60
Siły powietrzne nie wchodzące w NATO	30 %	ok. 70	-
Razem:		ok. 800-820	ok. 140

Jeżeli przyjąć, że w strategicznej operacji może wziąć udział około 70 % samolotów i że działać one będą grupami to na wspomnianym kierunku NATO może wydzielić około 20 - 40 grup samolotów bombowych oraz około 75 - 115 grup samolotów myśliwsko-bombowych. Na podstawie posiadanych danych do przenoszenia broni jądrowej mogą być wykorzystane następujące samoloty:

1/ Tamże str. 101 i 102

2/ Tamże str. 102.

Tabela 2.

Rodzaj	Oznaczenie	Zasięg w km	Środki jądrowe
Samoloty bombowe	B - 52	16000	do 20 - 30 MT 2 pociski Hound DOG-4 MT
	Canberra B VALIANT, VULCAN VICTOR	6000 8000	1-2 bomby od kilku KT do 1 MT 1 - 2 MT
	B - 66	5000	1 - 2 bomby do 1 MT
	Vautour	2500	
	Myśliwsko-bombowe	F - 100 D	2000
	F - 101 G	4000	
	F - 104 G	3520	
	F - 105 B	3000	
	MIRAGE IV A.	3200	1 - 2 bomby do 1 MT

2.2. Poza stosowaniem broni jądrowej przewiduje się również użycie broni chemicznej przez lotnictwo. Broń chemiczna może być stosowana w bombach lotniczych, bądź też w specjalnej aparaturze rozlewczej. Bomby chemiczne mogą być stosowane przez wszystkie rodzaje samolotów przeznaczonych do przenoszenia bomb, natomiast aparaty rozlewcze będą stosowane przede wszystkim przez samoloty myśliwsko-bombowe. Według danych literatury zachodniej przewiduje się, że około 30 % samolotów może stosować środki trujące /w każdej grupie wykonującej uderzenie może być 30 % samolotów z amunicją chemiczną/. Skala porażen środkami trującymi będzie znacznie mniejsze niż amunicją jądrową, niemniej jednak stanowią one poważną groźbę dla ludności z uwagi na natychmiastowe działanie toksyczne w postaci par oraz zdolność trwałego skażenia terenu i przedmiotów terenowych na okres od kilku godzin do kilku tygodni.

Orientacyjne dane charakteryzujące wielkości odcinków skażonych podczas użycia amunicji chemicznej są następujące:

Tabela 3

Środki przenoszenia	Ilość	Powierzchnia skażenia w ha	
		SARIN	V _x
Samolot LEM F-100	1	5	81 - 210
Klucz samolotów F - 100	4	20	324 - 876
Samolot LB B-57	1	10	54 - 146
Klucz samolotów B-57	3	20	162 - 438

Uwaga: Przyjęto dla samolotów LEM dwie, a dla LB cztery 450 kg wiązki bomb M34A1. Dla V_x przyjęto, że samolot LMB ma podwieszoną sześć przyrządów M 10.

2.3. Broń biologiczną przedwnik może stosować wykorzystując lotnicze środki przenoszenia przy pomocy specjalnej konstrukcji bomb, a najczęściej przy pomocy aparatury generatorowej do wytwarzania aerozoli. Obiektem uderzeń mogą być skupiska ludności, rejon hodowli bydła i nierogacizny oraz uprawy rolne. Odpowiednio do tego będą stosowane różnego rodzaju drobnoustroje chorobotwórcze, trujące produkty powstające w czasie ich życia /toksyny/ oraz niektóre substancje syntetyczne /antychormony rozwoju roślin, herbicydy i defolianty/. Możliwość zakażeń, zwłaszcza aerozolem biologicznym są bardzo duże i mogą obejmować jednocześnie zakazanie setek a nawet tysięcy km². Np. jeden samolot z podwieszonymi przyrządami rozpylającymi może zakazić zarazki tularemii "HL" i zarazkami wenezuelskiej choroby koni "NE" powierzchnię od 114 - 1270 km². Powstanie w ten sposób jednoczesne zagrożenie ^{dla} około dla 11000 - 127000 ludzi /jeżeli przyjąć średnią gęstość zaludnienia 100 ludzi/km².

2.4. Pomimo tak dużych i wszechstronnych możliwości lotnictwa, zasadniczą rolę w przenoszeniu ładunków jądrowych spełniają rakiety różnych typów. W naszych rozważaniach możemy brać jedynie te środki raketowe, które ze względu na zasięg mogą przemieścić ładunki jądrowe na obszar kraju. Będą to przede wszystkim rakiety średniego i dalekiego zasięgu. Przy pomocy broni raketowej przenoszone będą ładunki jądrowe dużej mocy od kilotonowych do megatonowych. Według danych NATO na środkowo-europejskim TDW

znajdowało się: 96 pocisków "Polaris", 36 pocisków "Mace", 12 pocisków "Matador" i 4 pociski "Redstone". Zasięg i możliwości przenoszenia ładunków jądrowych przy pomocy środków rakietowych przedstawia tabela

4^x/

Tabela 4

Rodzaj	Nazwa	Zasięg w km	Moc głowicy w MT	Rozmieszczenie
Dalekiego zasięgu	ATLAS	14000-18000	3	USA
	TITAN	10200	4	
	MINUTEMAN	10200	1	
Średniego zasięgu	POLARIS	2700-4700	0,5 - 0,8	USA W. Brytania M. Śródziemne
	MACE	1800	01	NRF
	PERSHING	640	0,02	NRF

2.5. Na obszar kraju mogą być wykonane powietrzne, naziemne, a nawet podziemne uderzenia jądrowe. W zależności od rodzaju uderzenia różne będą efekty rażącego działania:

2.5.1. Wybuchy powietrzne powodować będą zniszczenia i uszkodzenia różnych obiektów znajdujących się na powierzchni ziemi. Mogą wywołać pożary na stosunkowo dużych obszarach oraz porażenia ludzi promieniowaniem przenikliwym. Z zasady nie powodują promieniotwórcze skażenia terenu poza obszarem wybuchu.

2.5.2. Wybuchy naziemne powodują zniszczenie obiektów znajdujących się na powierzchni ziemi i w pobliżu punktu zerowego również i pod powierzchnią ziemi / powstaje lej/. Działanie termiczne jest o połowę mniejsze aniżeli przy wybuchu powietrznym. Powstaje silne skażenie promieniotwórcze terenu w rejonie zniszczeń i na rozległych obszarach poza rejonem zniszczeń zgodnie z kierunkiem wiatru.

2.3.5. Wybuchy podziemne /podwodne/ stosowane są przeciw specyficznym obiektom /ciężkim budowlom podziemnym, porty/ i charakteryzują się silnym zniszczeniem w rejonie wybuchu, powstaje duży lej i obszar zniszczeń do niego przylegający. Skażenia promieniotwórcze występują tylko w rejonie leja.

Tamże str. 104.

2.5.4. Każdemu wybuchowi jądrowemu towarzyszy powstawanie energii która uzewnętrzniona jest w postaci określonych czynników rażących: fala uderzeniowa, promieniowanie świetlne i przenikliwe oraz promieniotwórcze skażenie terenu produktami powybuchowymi.

2.5.5. Fala uderzeniowa wywołuje silne mechaniczne działania, efektem którego są zniszczenia i uszkodzenia różnych budowli. Z uwagi na charakter zniszczeń bierzemy pod uwagę następującą klasyfikację:

- zniszczenie całkowite, obszar w którym nadciśnienie przekracza 6 kg/cm^2 ; silne zniszczenia - obszar o nadciśnieniu $2 - 6 \text{ kg/cm}^2$; średnie zniszczenia - obszar o nadciśnieniu $0,5 - 2 \text{ kg/cm}^2$;
- Słabe zniszczenia - obszar o nadciśnieniu $0,2 - 0,5 \text{ kg/cm}^2$; lekkie uszkodzenia - obszar o nadciśnieniu $0,03 - 0,2 \text{ kg/cm}^2$.

Wielkość poszczególnych stref zależy od rodzaju i mocy wybuchu jądrowego; np. wybuch ładunku 100 KT powietrzny spowoduje:

- całkowite i silne zniszczenia na powierzchni około $1,8 \text{ km}^2$
- średnie zniszczenia na powierzchni około 23 km^2
- słabe zniszczenia na powierzchni około 42 km^2
- lekkie uszkodzenia na powierzchni około 1000 km^2

Razem obszar zniszczenia i uszkodzeń obejmować będzie rejon o powierzchni około 1100 km^2 .

2.5.6. Promieniowanie świetlne wywołuje zwęglenia i zapalenie różnych przedmiotów oraz oparzenia ludzi. Działanie tego promieniowania zależy od jego mocy i tak: zapalenie podszycia lasu może nastąpić przy impulsie około $3 - 4 \text{ cal/cm}^2$; zabudowania kryte słomą około $4 - 5 \text{ cal/cm}^2$; budynki mieszkalne murowane /zapalenie wnętrza przez okna/ $5 - 6 \text{ cal/cm}^2$; pojazdy mechaniczne około 5 cal/cm^2 .

W rezultacie czego powstają pożary na określonej powierzchni.

Powietrzny wybuch ładunki 100 KT może spowodować pożary w miastach i osiedlach w promieniu około 7 km , w lesie około 7 km ; oparzenia odkrytych części ciała w promieniu $5,5 - 7,5 \text{ km}$ /ludzi narażonych na bezpośrednie promieniowania świetlnego/.

2.5.7. Promieniowanie przenikliwe /gamma i neutronowe/ stanowi zagrożenie jedynie w pobliżu punktu zerowego i w krótkim czasie od chwili wybuchu. Zasięg działania tego promieniowania nie przekracza strefy średnich zniszczeń i dlatego jest czynnikiem potęgującym rażące działanie na ludzi pozostałych czynników rażenia.

2.5.8. Promieniotwórcze skażenie terenu powstaje w rejonie wybuchu i jego obszar nie przekracza z zasady obszaru zniszczeń średnich oraz na śladzie opadania pyłu promieniotwórczego. Skala tych skażeń

jest bardzo wielka i uzależniona jest od mocy ładunku jądrowego i szybkości wiatru w górnych warstwach atmosfery. W wyniku skażenia promieniotwórczego powstaje zagrożenie dla życia biologicznego. Obszar ten umownie dzieli się na strefę;

A - umiarkowanego skażenia - dawka całkowita 40 - 400 r.

B - silnego skażenia - dawka całkowita 400 - 1200 r.

C - niebezpiecznego skażenia - dawka całkowita powyżej 1200 r.

Orientacyjna wielkość obszaru skażeń dla ładunku 100 KT przy średniej prędkości wiatru 50 km/godz jest następująca: strefa A - 1370 km²
strefa B - 160 km²
strefa C - 136 km²

Ogólnie każdy taki wybuch spowoduje skażenie na powierzchni około 1700 km².

2.5.9. Przebywanie, praca i działalność w rejonach skażeń powoduje określone rażące efekty i tak w strefie C możliwe są straty wśród ludności cywilnej rzędu 50 %- a zakłady przemysłowe nie będą mogły być czynne na okres 3 - 4 i więcej dni. W strefie B straty mogą kształtować się na poziomie 10 %, a zakłady pracy muszą przerwać produkcję na okres do jednej doby. W strefie A nie powinno być w zasadzie strat bezpośrednich, mogą jednak wystąpić przypadki zachorowań, nie będzie konieczności przerywania pracy w zamkniętych /w budynkach/ zakładach przemysłowych.

2.6. Broń masowego rażenia może być również stosowana w działaniach sabotażowo-dywersyjnych. Szczególnego znaczenia nabiera tu zastosowanie trucizn i zarazków chorobowych, zwłaszcza do zakażenia źródeł wody pitnej i żywności. Woda może być zatruwana i zakażona bezpośrednio w źródłach lub zbiornikach oraz na drodze od źródła do użytkownika. Żywność to przede wszystkim zatrucie lub zakażenie w składach bądź w punktach jej przygotowania lub rozprowadzania. Niebezpieczeństwo to jest szczególnie groźne w ośrodkach żywienia zbiorowego z uwagi na możliwości bezpośredniego zatrucia lub zakażenia, jak również możliwego przeniesienia zarazków z innego środowiska przez personel obsługujący, występujący w tym przypadku w charakterze nosiciela choroby. Ułatwia to możliwość oddziaływania dywersji i sabotażu poprzez działanie pośrednie, wykorzystujące nosiciela zarazków chorobowych.

Jak z powyższego wynika możliwości zastosowania broni masowego rażenia są bardzo duże, a skala ich działania powoduje, że

że zagrożenie to jest powszechne i w skrajnym przypadku obejmuje obszar całego kraju.

2.7. Terytorium Polski, z punktu widzenia jego znaczenia strategicznego, stanowi pomost między obszarami Europy Zachodniej, a główną siłą militarną Układu Warszawskiego, Związkiem Radzieckim. Obszar ten jest od północy ograniczony Morzem Bałtyckim, a od południa Karpatami i Sudetami, co powoduje zwięźenie tego pomostu naturalnymi granicami. Przez Polskę przebiegają zasadnicze szlaki komunikacyjne i łączności o kierunku wschód - zachód. Z geograficzno-strategicznego położenia Polski wynika, że w wypadku wojny przez nasze terytorium będą się przegrupowywały na zachód główne siły kolejnych rzutów Armii Radzieckiej oraz tranzyt zaopatrzenia dla wojsk walczących. Obszar Polski będzie również miejscem rozwinięcia tyłów i części sił pierwszego rzutu strategicznego, zwłaszcza w położeniu wyjściowym do działań. Na obszarze Polski znajduje się również wiele ważnych obiektów administracyjno-politycznych, przemysłowych, komunikacyjnych i wojskowych.

Wymienione przyczyny wskazują na ważność strategicznego położenia Polski w obozie państwa Układu Warszawskiego. Wypływa z tego wniosek, że obszar Polski może być szczególnie zagrożony uderzeniami bomb w celu sparaliżowania sieci komunikacyjnej i łączności oraz odcięcia dopływu świeżych sił do Związku Radzieckiego. Kolejnym czynnikiem, który powoduje zagrożenie uderzeniami bomb przeciwnika będą obiekty przemysłowe /w Polsce na 31.XII 1964 było w sumie 47311 zakładów zatrudniających ogółem 3596300 ludzi/, obiekty administracyjno-gospodarcze /na ogólną liczbę ludności 31 338 900, 15 484 500 mieszka w miastach /co stanowi około 49,4% ludności/. W miastach liczących ponad 100 000 zamieszkuje łącznie 6 701 000 /co stanowi około 43 % ludności mieszkającej w miastach/ i cały szereg innych.

Aby osiągnąć te cele, przeciwnik będzie dążył nie tylko do niszczenia stałych obiektów lecz także do wykonania ciągłych straszeń promieniotwórczych przede wszystkim dla sparaliżowania pracy punktów przeładunkowych i przepraw wojsk przez duże przeszkody wodne oraz dla terrorystycznego oddziaływania na ludność.

3. ZAŁOŻENIA OGÓLNE I ZADANIA OPBMar.

3.1. Broń masowego rażenia powoduje wielostronne działanie zarówno na obiekty jak i na ludzi. Przy działaniu na różnego

rodzaju obiekty największe znaczenie wywiera fala uderzeniowa, powodująca mechaniczne zniszczenia lub uszkodzenia oraz promieniowanie ciepłe wywołujące pożary, które będą powodować poważne zniszczenia. Przy działaniu na ludzi bierzemy pod uwagę ^{bezpośrednie} działanie następujących czynników: fali uderzeniowej - powodującej urazy mechaniczne oraz pośrednie rażenie odłamkami burzonych obiektów; promieniowanie ciepłe wywołujące bezpośrednie oparzenia i urazy pośrednie w rezultacie pożarów powstałych w obszarze wybuchu; promieniowanie przenikliwe w momencie wybuchu lub promieniowanie jonizujące w rezultacie skażenia promieniotwórczego terenu i przedmiotów terenowych; porażenia środkami trującymi bezpośrednio przez drogi oddechowe i skórę i pośrednio w rezultacie zetknięcia się ze skażonymi przedmiotami lub terenem; porażenia bronią biologiczną bezpośrednio lub pośrednio poprzez kontakt z nosicielami zarazków bądź przez spożycie zakażonej żywności lub wody. Z uwagi na charakter rażenia będziemy mieli do czynienia z dużymi obszarami porażenia i zniszczeń, w rezultacie czego i skala działalności w dziedzinie obrony będzie rozległa.

Reasumując będziemy mieli do czynienia z niszczącym działaniem mechanicznym i biologicznym, dlatego też zespół przedsięwzięć obronnych będzie obejmował szereg różnorodnych zabiegów wynikających z istoty działania rażącego bronią masową. Zespół tych przedsięwzięć nazwany jest obroną przed bronią masowego rażenia. Jest ona powołana do realizacji następujących głównych zadań:

- ✓ - powiadamiania ludności, załóg zakładów pracy i jednostek wojskowych o groźbie napadu, wykonanych uderzeniach, skażeniach i zakażeniach powstałych w efekcie uderzeń bronią masowego rażenia;
- zapewnienie ochrony dla ludności przed bronią masowego rażenia;
- stworzenie warunków do sprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej w czasie napadu i po uderzeniach bronią masowego rażenia;
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej po uderzeniach przeciwnika;

3.2. Głównym przedmiotem zainteresowania obrony przed bronią masowego rażenia są ludzie, a dopiero w następnej kolejności dobra materialne. Dlatego też cały złożony system tej obrony jest skierowany przede wszystkim na ochronę i udzielenie pomocy ludności.

Obrona przed bronią masowego rażenia obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- prognozowanie stref porażenia i skażeń promieniotwórczych oraz zniszczeń i pożarów;

- rozpoznanie w rejonach porażen oraz skażeń i zakażeń;
- powiadamianie i alarmowanie o napadzie z powietrza oraz o skażeniach i zakażeniach;
- rozśrodkowanie ludności i zasobów materiałowych;
- przygotowanie schronów i ukryć dla ochrony ludności;
- przygotowanie obrony przeciwpożarowej;
- prowadzenie zabiegów sanitarno-higienicznych i profilaktycznych;
- wyposażenie w sprzęt ochronny przed skażeniami i zakażeniami;
- zabezpieczenie przed skażeniami i zakażeniami źródeł wody i zasobów żywności i paszy;
- przygotowanie systemu kontroli dozymetrycznej;
- szkolenie ludności w zakresie powszechnego przygotowania do OPEMAR;
- zgromadzenie odpowiednich zapasów materiałowych niezbędnych do utrzymania przy życiu ludności i zapewnienia ciągłości produkcji;
- prowadzenie zabiegów przeciwpizodycznych, weterynaryjno-sanitarnych i profilaktycznych;
- zorganizowanie i przygotowanie odpowiednich sił i środków do akcji likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia;
- prowadzenie likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia.

Wymienione przedsięwzięcia, wymagają czynnego zaangażowania w ich realizacji wszystkich układów systemu obronnego państwa.

Obrona przed bronią masowego rażenia nie jest i nie może być tylko domeną działalności specjalnych organów, ale jest zadaniem ogólnym realizowanym przez wszystkie organa układu militarnego, funkcjonalnego i terytorialnego, Jedynie wspólny wysiłek całego społeczeństwa i jego organów kierowniczych może zapewnić maksymalnie skuteczną obronę przed bronią masowego rażenia.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA SYSTEMU OBRONNEGO I WYSTĘPUJĄCE W NIEJ ELEMENTY OPEMAR.

3.3. Ogólnym celem OTK na obszarze PRL jest zapewnienie warunków do normalnego funkcjonowania życia polityczno - administracyjnego i gospodarczego państwa, obrona i ochrona ludności, obiektów i wszelkich dóbr materialnych przed oddziaływaniem nieprzyjaciela bronią masowego rażenia, działalnością jego sił zbrojnych i ośrodków dywersyjnych oraz zapewnienia właściwych warunków skutecznego działania wojsk operacyjnych na froncie walki zewnętrznej. Z celów tych wynikają określone zadania obejmujące walkę z wszelkiego rodzaju działalnością

zbrojną przeciwnika powietrznego i naziemnego, zadania mające na celu utrzymanie sprawności i ciągłości życia gospodarczego, społecznego i polityczno-administracyjnego, zadania wynikające z potrzeb przeciwdziałania skutków uderzeń broni masowego rażenia w celu przetrwania i zachowania istnienia narodu.

Wykonanie wymienionych głównych zadań obronnych umożliwia przyjęty w naszym kraju system obrony, który opiera się na trzech zasadniczych układach:

Militarnym - obejmującym kierownictwo wojskowe oraz Siły Zbrojne. ✓

Funkcjonalnym - obejmującym administracyjno - polityczny i gospodarczy aparat szczebla centralnego; ✓

Terytorialnym - obejmującym kierownicze organa i instytucje oraz siły i środki występujące na szczeblu województwa, powiatu i niżej. Podstawowe założenia struktury organizacyjnej OTK wykazane są w załączniku 1 - 4.

3.4. Z uwagi na to, że obrona przed bronią masowego rażenia jest jednym z podstawowych zadań obronnych OTK, w każdym z wymienionych układów znajdują się wydzielone działy, które zajmują się wyłącznie problematyką związaną z organizacją i planowaniem OPBMar i tak:

- w układzie militarnym - Szefostwo Wojsk Chem. MON, Inspektorat OTK, Szefostwa Wojsk Chemicznych OW, Szefowie zabezpieczenia chemicznego jednostek wojskowych.
- w układzie funkcjonalnym - Dział Ochrony Ludności.
- w układzie terytorialnym - wydziały /sekcje/ OPBMar^{1/} sztabów wojskowych, Działy Ochrony Ludności.

3.5. Niewątpliwie, zakres zadań i realizacja przedsięwzięć omówionych w rozdziale poprzednim przekracza możliwości wyspecjalizowanych organów OPBMar, dlatego też występują one w roli koordynatora wykonania poszczególnych przedsięwzięć przez inne działy poszczególnych układów. Obrona przed bronią masowego rażenia jest przedsięwzięciem ogólnopanstwowym i dlatego też musi być realizowana we wszystkich układach w zakresie dotyczącym strefy ich działalności.

3.5.1. Zadania związane z obroną przed bronią masowego rażenia na obszarze kraju realizowane są przez poszczególne układy w zakresie:

- powoływania i organizowanie wyspecjalizowanych sił i środków ratownictwa;

- planowania i budowy różnego rodzaju urządzeń obronnych takich jak

- schronów różnych typów, składów, urządzeń komunikacyjnych itp.

1/ Prawdopodobnie przyjmą one nazwę "Wydział powszechnej samoobrony".

- planowania, produkcji i zaopatrywania ludności w sprzęt ochronny i materiały do likwidacji skażeń i zakażeń;
- powszechnego przygotowania ludności do życia, pracy i walki przez systematyczne szkolenie w zakresie OTK ze szczególnym uwzględnieniem obrony przed bronią masowego rażenia.

3.5.2. Realizacja zadań OPBMar na terytorium kraju wymaga zaangażowania poważnych nakładów finansowych, materiałowych i ludzkich. Każdy z wymienionych układów w swoim zakresie prowadzi określoną działalność organizacyjną, inwestycyjną i szkoleniową, której celem ostatecznym jest zapewnienie skutecznej OPBMar kraju.

3.5.3. Układ militarny skupia swą działalność wokół zagadnień dotyczących organizacji i przygotowania systemu obronnego w całości a w dziedzinie OPBMar ogólnego kierownictwa i przygotowania Sił Zbrojnych i wojsk OTK, koordynację wysiłków operacyjno-obronnych podejmowanych w układzie funkcjonalnym i terytorialnym. Do zadań szczególnych tego układu należeć będzie:

- ✓ - zorganizowanie systemu wykrywania uderzeń bmar i skażeń oraz organizacja systemu rozpoznania i powiadamiania na obszarze kraju.
- ✓ - prowadzenie prac badawczych, konstruowanie i kierowanie do produkcji środków ochrony indywidualnej przed skażeniami i kierowanie zaopatrywaniem wojsk operacyjnych wojsk OTK oraz sił i środków układu funkcjonalnego i terytorialnego;
- ✓ - przygotowanie sił i środków do prowadzenia ratownictwa, operacyjno-technicznego zabezpieczenia ugrupowań i przemarszów wojsk szczególnie na przeprawach, punktach przeładunkowych oraz podczas przekraczania stref zniszczeń i skażeń;
- ✓ - przygotowanie jednostek do wykonania zadań specjalistycznych w zakresie likwidacji skutków uderzeń bmar;
- ✓ - szkolenie i przygotowanie sił zbrojnych do obrony przed bronią masowego rażenia.

3.5.4. Układ funkcjonalny skupia swą działalność wokół realizacji zasadniczego problemu OTK jakim jest utrzymanie operatywnego kierownictwa całością spraw państwowych i zapewniania ciągłości działania najpoważniejszych dziedzin życia gospodarczego, społecznego i polityczno-administracyjnego. W układzie tym realizowane są następujące zadania OPBMar.

- ✓ - ogólne kierownictwo nad propagandą, informacją i pracą partyjno-polityczną w zakresie planowania i przygotowania do obrony przed bronią masowego rażenia całego społeczeństwa;

- kierowanie działalnością wszystkich organizacji partyjnych i społecznych w celu jak najefektywniejszego wykorzystania do sprawy obronności potencjału materialnego, moralnego i militarnego. Dotyczy to zwłaszcza organizacji, które przygotowują społeczeństwo do samoobrony takie jak: Liga Obrony Kraju, Polski Czerwony Krzyż, Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Inwalidów Wojennych, ZMS i ZMW, Aeroklub PRL.
- planowanie i kierowanie sprawami ochrony i zabezpieczenia ludności oraz dóbr materialnych i kulturalnych przed skutkami uderzeń broni masowego rażenia;
- ✓ - planowanie i przygotowanie niezbędnych sił i środków do likwidacji skutków uderzeń BMAr w zakresie ratownictwa ludzi i technicznego, remontowego i odbudowy;
- ✓ - kierowanie produkcją sprzętu ochronnego i organizowanie zaopatrywania w siłach i środkach układu funkcjonalnego i terytorialnego oraz pozostałej ludności;
- ✓ - planowanie i przygotowanie stałych i ruchomych placówek pomiarów skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych, przygotowywanie laboratoriów badań żywności wody i paszy na obszarze całego kraju;
- ✓ - planowanie i przygotowanie sił i środków służby medycznej do ratownictwa i przyjęcia na leczenie porażonych bronią masowego rażenia.
- planowanie i przeprowadzania zabiegów profilaktycznych i sanitarnych na wypadek zastosowania broni biologicznej;
- przygotowanie systemu pomiaru dawek promieniowania w oddziałach zmilitaryzowanych i wśród ludności cywilnej i przygotowanie ośrodków oceny zagrożenia napromieniowaniem.
- planowanie nakładów finansowych i kierowanie inwestycjami dla celów obrony ludności w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym i gospodarce komunalnej;
- ✓ - planowanie rozśrodkowania zasobów materialnych, a przede wszystkim środków żywnościowych i organizowanie zaopatrzenia na wypadek wojny;
- ✓ - planowanie i rozbudowa sieci łączności do potrzeb kierowania OPBMAr i walką na wypadek wojny.

3.5.6. Układ terytorialny - jest podstawowym ogniwem systemu obronnego, skupiającym swoją działalność wokół zagadnień OPBMAr na terenie województwa i podległyⁿ mu ogniw administracyjnych. W ramach tego układu występują wszystkie zasadnicze elementy systemu OPBMAr, obejmujące problematykę wszystkich działów oraz obronnie zorganizowane społeczeństwo. W układzie tym realizowane są następujące zadania OPBMAr:

- prowadzenie propagandy, informacji i pracy partyjno-politycznej w zakresie powszechnego przygotowania do OPEMAR. Kierowanie pracą organizacji społecznych zajmujących się szkoleniem sił i środków zmilitaryzowanych oraz całego społeczeństwa;
- planowanie i kierowanie ochroną i zabezpieczeniem ludności oraz dóbr materialnych i kulturalnych przed skutkami uderzeń bronią masowego rażenia;
- planowanie nakładów finansowych i inwestycji w zakresie budowy schronów i ukryć oraz przystosowanie urządzeń gospodarki komunalnej do celów OPEMAR;
- planowanie rozśrodkowania zasobów materiałowych a zwłaszcza środków żywnościowych i organizowanie zaopatrywania ludności oraz sił i środków zmilitaryzowanych na wypadek wojny;
- planowanie potrzeb i zaopatrywanie w środki do ochrony przed skażeniami oraz sprzęt do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia oddziałów zmilitaryzowanych i ludności.;
- organizowanie i rozbudowa stałych i ruchomych placówek pomiarów skażeń promieniotwórczych oraz przygotowanie laboratoriów do wykrywania skażeń chemicznych i biologicznych;
- planowanie i organizacja placówek służby medycznej do ratownictwa i przyjęcia na leczenie porażonych bronią masowego rażenia.
- planowanie i przeprowadzenie zabiegów profilaktycznych i sanitarnych na wypadek zastosowania broni biologicznej;
- przygotowanie systemu pomiarów dawek promieniowania w oddziałach zmilitaryzowanych i wśród ludności i szkolenia personelu do oceny skutków napromieniowania;
- powoływanie i przygotowanie niezbędnych sił i środków do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia w zakresie ratownictwa ludzi, technicznego, remontowego odbudowy i likwidacji skażeń;
- organizowanie systemu wykrywania uderzeń i powiadamiania przystosowanie sieci łączności i rozbudowa automatycznego systemu alarmowania.

3.6. Każdy z wymienionych układów do realizacji zadań związanych z obroną przed bronią masowego rażenia posiada wyspecjalizowane siły i środki. Niezależnie od tego wszystkie oddziały militarne jak i zmilitaryzowane oraz całe zorganizowane społeczeństwo może brać udział w akcji ratowniczej. Poszczególne układy posiadają następujące siły i środki:

3.6.1. Układ militarny - jednostki OTK

- Brygady i pułki OPBMAR;
- Pułki i bataliony inżynieryjno-techniczne;
- Jednostki drogowo-mostowe, kolejowe itp;
- Kompanie obrony przeciwchemicznej OW, EM, BWOP, BOTK, pinż. techn.
- Bataliony - kompanie i plutony obrony przeciwchemicznej pot i bot;
- Chemiczne bataliony zapasowe;
- Kompanie i plutony obrony przeciwchemicznej i rozpoznania skażeń wojsk OPK;
- Organiczne pododdziały rozpoznania skażeń i obrony przeciwchemicznej innych jednostek np. zapasowych, składnic, szkół oficerskich itp;
- Klucze lotnictwa rozpoznania skażeń MON, OW i KOPK;

Jednostki wojsk operacyjnych

- Bataliony zabiegów specjalnych.
- Kompanie obrony przeciwchemicznej i rozpoznania skażeń, organiczne związków takt. i operacyjnych;
- Plutony obrony przeciwchemicznej i rozpoznania skażeń, organiczne związków taktycznych i oddziałów;
- Lotnictwo rozpoznania skażeń wojsk operacyjnych;
- Jednostki wojsk inżynieryjnych i służby zdrowia;
- Składnice środków materiałowo-technicznych o charakterze wojskowym;

3.6.2. Układ funkcjonalny:

- Oddziały straży pożarnej - pułki, bataliony;
- Oddziały ratownictwa technicznego i odbudowy;
- Oddziały specjalizowanej pomocy medycznej;
- Brygady i oddziały ratownictwa przemysłowego;
- Oddziały wydobycia wody;
- Pociągi odbudowy linii kolejowych, drogowe, mostów;
- Kolumny transportowe;
- Laboratoria chemiczne, bakteryjne i radiometryczne;
- Szpitale i zakłady lecznicze dla leczenia porażonych;
- Placówki pomiarów skażeń promieniotwórczych;
- Składnice środków materiałowo-technicznych;

3.6.3. Układ terytorialny:

- Oddziały, pododdziały i służby ratownictwa technicznego;
- Ruchome i stacjonarne oddziały i pododdziały medyczno - sanitarne, oddziały pierwszej pomocy medycznej, specjalistyczne, wyszukiwania i wydobywania rannych;
- Szpitale, ambulatoria, stacje sanitarno - epidemiczne, krwiodastwa, laboratoria chemiczne, biologiczne i radiometryczne;
- Placówki pomiarów skażeń promieniotwórczych;
- Kolumny przeciwpożarowe;
- Oddziały wydobywania wody;
- Oddziały odkażania i dezaktywacji;
- Oddziały rozpoznania ogólnego i specjalistycznego;
- Oddziały porządkowo ochronne;
- Bataliony i kompanie transportowe i transportu sanit;
- Terenowe i zakładowe oddziały samoobrony;
- Składowiska środków materiałowo-technicznych.

3.6.4. Wymienione siły i środki ściśle ze sobą współdziałając zapewniają skuteczną obronę przed bronią masowego rażenia, a zwłaszcza likwidację skutków uderzeń. Podlegają one i organizowane są przez różne działy poszczególnych układów, jednak wykorzystywane są według jednolitych planów opracowywanych przez Komitety Obrony odnośnych szczebli. Dowodzenie i kierowanie skupione jest najczęściej w rękach działów militarnych KC odnośnych szczebli.

4. Planowanie obrony przed bronią masowego rażenia.

4.1. Planowanie operacyjno-obronne, w skład którego wchodzi planowanie obrony przed bronią masowego rażenia ma na celu przygotowanie wszystkich organów i ogniw pod względem^{m/}organizacyjnym i operacyjno-mobilizacyjnym do sprawnego przejścia na strukturę i system zarządzania w okresie bezpośredniego zagrożenia i wojny oraz przygotowania organizacyjno mobilizacyjnego sił i środków do sprawnego rozwinięcia w okresie zagrożenia i wojny.

4.1.1. Całokształt wysiłków związanych z organizacją i przygotowaniem obrony przed bronią masowego rażenia można umownie podzielić na trzy następujące etapy:

- etap planowania obrony przed bronią masowego rażenia i prowadzenia prac organizacyjno - mobilizacyjnych w okresie pokojowym;

- etap realizacji części planu w zakresie doprowadzenia sił i środków przeznaczonych do OPBMar do gotowości bojowej w okresach zagrożenia;
- etap pełnej realizacji planu, mający na celu pełną mobilizację sił i środków, gospodarki narodowej oraz całego społeczeństwa do nieuniknionej wojny.

4.1.2. Planowanie obrony przed bronią masowego rażenia i prace mobilizacyjno organizacyjne prowadzone są we wszystkich układach systemu obronnego: mają na celu przygotowanie wszystkich organów i ogniw struktury państwowej, sił i środków obronnych oraz całego społeczeństwa do sprawnego przejścia z okresu pokojowego na okres zagrożenia uderzeniami broni masowego rażenia.

Całokształt planowania obrony przed bronią masowego rażenia obejmuje:

- planowanie perspektywiczne - realizowane w powiązaniu z założeniami narodowych planów gospodarczych.
- planowanie doraźne - realizowane w oparciu o aktualne posiadane siły i środki;

4.2. Planowanie perspektywiczne - realizuje się w oparciu o bieżąco prowadzone studia koncepcyjne w zakresie rozwoju obrony przed bronią masowego rażenia, z uwzględnieniem wskaźników i założeń perspektywicznych planów gospodarki narodowej.

4.2.1. Perspektywiczny plan obrony przed bronią masowego rażenia może zawierać:

- ogólny zamiar osiągnięcia gotowości systemu obrony przed bronią masowego rażenia w kolejnych latach 5-letniego planu rozwoju gospodarki narodowej, zgodny z ogólnym zamiarem gotowości systemu obronnego dla całego kraju, województwa lub powiatu;
- zakładaną strukturę organizacyjną kierowania obroną przed bronią masowego rażenia oraz sił i środków do OPBMar, przewidywany stan ich wyposażenia zgodnie z ustaloną ważnością zagrożenia poszczególnych obszarów.
- przewidywany system wykrywania uderzeń i skażeń, plan jego rozbudowy i wyposażenia technicznego, metody wykrywania w oparciu o bieżąco prowadzone studia koncepcyjne oraz kolejność stopniowego osiągnięcia gotowości przez ten system.
- Przewidywana rozbudowa systemu pomiarów skażeń promieniotwórczych stan wyposażenia, plan rozbudowy oraz kolejność osiągnięcia gotowości przez ten system.

- Przewidywany system kontroli dozymetrycznej, zwłaszcza kontroli napromieniowania, stan i możliwości wyposażenia w aparaturę dozymetryczną, wypracowanie koncepcji metody oceny stopnia zagrożenia w wojskach OTK oraz ludności cywilnej.
- Przewidywania co do możliwości wyposażenia oddziałów OTK i ludności w sprzęt i środki ochrony przed skażeniami, przewidywana kolejność zaopatrywania z uwzględnieniem możliwości ekonomicznych i produkcyjnych.
- Niezbędne nakłady finansowo - materiałowe i inwestycyjne na rozbudowę urządzeń stałych do obrony przed bronią masowego rażenia w kolejnych 5 letnich planach rozwoju gospodarki narodowej, ich lokalizacja zgodnie z potrzebami i ustaloną ważnością zagrożenia poszczególnych obszarów.
- Niezbędne nakłady finansowe, materiałowe i inwestycyjne oraz podział przyznanych na cele obrony przed bronią masowego rażenia środków i kolejność ich wykorzystania.

4.3. Planowanie doraźne - wychodząc z aktualnie posiadanych sił i środków oraz przewidywanego zagrożenia, planuje się obronę przed bronią masowego rażenia według trzech okresów: okres podwyższonej gotowości obronnej kraju; okres bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa kraju; okres wojny. Plan obrony przed bronią masowego rażenia opracowany jest przez KO wszystkich szczebli. Z uwagi na charakterystyczne właściwości planowania zostanie omówione planowanie obrony przed bronią masowego rażenia w województwie.

Plan obrony przed bronią masowego rażenia województwa opracowywany jest przez pomocnika szefa sztabu przy ścisłej współpracy z działem ochrony ludności działem wewnętrznym oraz pozostałymi działaniami układu terytorialnego.

4.3.1. Przed przystąpieniem do opracowania planu sztab wojskowy musi zgromadzić niezbędną ilość danych stanowiących podstawę do planowania. Czynność tę przyjęto nazywać inwentaryzacją. Zebrane dane umożliwiają przeprowadzenie szeregu badań i studiów, na podstawie których można następnie realnie opracować właściwe plany. Inwentaryzację przeprowadza się przy szerokiej współpracy z innymi działkami komitetu obrony oraz przy możliwie najszerszym wykorzystaniu materiałów znajdujących się w Prezydium Rady Narodowej i podległych im agendach i instytucjach i powinna ona obejmować:

4.3.1.1. Dane o charakterze ogólnym obszar, położenie i charakterystyka obszaru; ogólna charakterystyka terenu i sieć komunikacyjna; charakterystyka demograficzna obszaru; rozmieszczenie ośrodków przemysłowych miejskich i komunikacyjnych; stan zdrowotny obszaru i ogólna charakterystyka stanu i możliwości placówek ochrony zdrowia;

4.3.1.2. Dane opracowywane przez dział militarny - stan posiadanych sił i środków dla potrzeb obrony przed bronią masowego rażenia /organizacja, wyszkolenie, wyposażenie, możliwość rozwinięcia/; zestawienie przygotowanych schronów i ukryć oraz obiektów nadających się do adaptacji, stan i możliwości rozwinięcia systemu wykrywania uderzeń i skażeń, alarmowania i powiadamiania, system łączności powiadamiania; zestawienie możliwości zaopatrywania w sprzęt do ochrony przed skażeniami wojsk OTK, oddziałów zmilitaryzowanych, oddziałów samoobrony i ludności; zestawienie urządzeń stałych gospodarki narodowej, które można wykorzystać do likwidacji skutków;

4.3.1.3. Dane opracowywane przez dział wewnętrzny - stan sił i sprzętu przeciwpożarowego oraz możliwości ich rozwinięcia, środki i system alarmowania przeciwpożarowego, sytuacja wodna i możliwości zabezpieczenia w wodę; stan i lokalizacja oddziałów ochronno porządkowych, które przewiduje się wykorzystać do służby w rejonach uderzeń;

4.3.1.4. Dane opracowywane przez dział polityczny - stan moralno-polityczny i przygotowania ludności do OPEMAR, wykaz zabytków kulturalnych przeznaczonych do rozśrodkowania, planowane rejony rozśrodkowania; dane statystyczne i możliwości działania organizacji społecznych w zakresie przygotowania społeczeństwa do obrony.

4.3.1.5. Dane opracowywane przez dział ochrony ludności, ilość i lokalizacja placówek służby zdrowia, ich charakterystyka i możliwości, kalkulacja potrzeb i plan rozwinięcia, zapasy mobilizacyjne służby zdrowia oraz możliwości rozwinięcia dodatkowych łóżek szpitalnych /stałych i improwizowanych/; rozmieszczenie i możliwości stacji krwiodawstwa, stacji san - epid; plan rozśrodkowania i rozmieszczenia obiektów służby zdrowia, potrzebny transport, czas i zasoby ludzkie, materiałowe itp; zestawienie kadr służby zdrowia z uwzględnieniem przydziałów, potrzeb itp; zestawienie potrzeb rozśrodkowania ludności oraz możliwości zakwaterowania na terenie województwa, potrzeby transportu i zabezpieczenia rozśrodkowania; zestawienie sił i środków przedsiębiorstw budowlanych i remontowych oraz materiałów budowlanych, możliwości budowy dodatkowych

schronów i ukryć dla ludności; zestawienie Zakładów Gospodarki Komunalnej, sił i środków, możliwości ich rozwoju i wyposażenia oraz przystosowania łaźni, pralni do celów likwidacji skutków uderzeń bmar; zestawienie i lokalizacja istniejących ujęć studzien i innych źródeł wody, wydajność dobową, potrzeby i możliwości rozbudowy systemu zaopatrywania w wodę; zestawienie istniejących sił i środków ratownictwa OPPM, OWWP, ZORT, OOD, ROOD, stałych i improwizowanych kąpielisk i punktów dezaktywacji i odkażania; zestawienie możliwości planowej pomiarów skażeń promieniotwórczych i możliwości ich rozbudowy; zestawienie stanu obiektów opieki społecznej szkół i innych obiektów do adaptacji dla potrzeb OPBMAR. ;

4.3.1.6. Dane opracowywane przez dział komunikacji - zestawienie środków transportowych do rozśrodkowania ludności i dóbr kulturalnych oraz dla potrzeb ratownictwa; zestawienie dysponowanych środków naprawczych remontowych i odbudowy ich możliwości, zestawienie sił i środków ratownictwa ich możliwości i rozwinięcie;

4.3.1.7. Dane opracowywane przez dział przemysłu - zestawienie istniejących w zakładach przemysłowych oddziałów samoobrony i ich możliwości; zestawienie potrzeb w zakresie rozśrodkowania pracowników i ich rodzin; zestawienie posiadanego sprzętu do likwidacji skutków uderzeń bmar;

4.3.1.8. Dane opracowywane przez dział zaopatrzenia - kalkulacja potrzeb środków zaopatrzenia dla ludności, jednostek wojskowych, jednostek układu terytorialnego i możliwości zaopatrywania po rozśrodkowaniu; zestawienie niezbędnych zasobów materialnych, które podlegają rozśrodkowaniu i potrzeby transportu; zestawienie zabezpieczenia obiektów działu zaopatrzenia pod względem sanitarnym i z punktu widzenia ochrony przed skażeniami;

Przedstawiony wyżej w ogólnych zarysach zakres inwentaryzacji potrzeb i możliwości w obronie przed bronią masowego rażenia stanowi tylko część zadań inwentaryzacji potrzeb i możliwości obronnych będących podstawą do planowania obronno-operacyjnego. Opracowanie tych danych wymaga głębokiego przestudiowania przez ofic. sztabu wojskowego całości problematyki obronnej obszaru i na tej podstawie opracowanie planu obrony przed bronią masowego rażenia.

4.4. Plan obrony przed bronią masowego rażenia jest jednym z wielu dokumentów planowania operacyjno obronnego i może obejmować: *z zakresu obrony*

Handwritten notes and signatures in blue ink on the right margin, including a large signature at the bottom.

- plan rozmieszczenia i rozwinięcia do działań sił i środków obrony przed bronią masowego rażenia;
- plan prowadzenia akcji ratowniczej;
- plan rozśrodkowania ludności oraz dóbr kulturalnych i materialnych;
- plan powiadamiania i alarmowania oraz rozpoznania skażeń i zakażeń;
- plan przygotowania i obsługi budowli ochronnych;

4.4.1. Dokumenty powyższe sporządza się z reguły na mapach z odpowiednią legendą. Legenda może stanowić odrębny załącznik do każdej mapy. Przykładowa treść poszczególnych dokumentów jest wykazana w załączniku 5. Opracowane plany stanowią jeden z elementów planu operacyjno-obronnego województwa i po zatwierdzeniu ich przez przewodniczącego WKO stanowią podstawę do kierowania realizacją obrony przed bronią masowego rażenia na obszarze województwa. Dokumenty te powinny zapewniać możliwość kierowania obroną przed bronią masowego rażenia ze wszystkich przewidywanych stanowisk kierowania. W związku z tym wydaje się celowe opracowywanie wymienionych planów w kilku egzemplarzach /tyle ile przewiduje się stanowisk kierowania/. Duplikat planu powinien być przechowywany poza siedzibą Prezydium Rady, najlepiej na polowym stanowisku kierowania.

Planowanie jest najważniejszym aktem działalności organów planowania, od właściwego i celowego zaplanowania wszystkich zamierzeń obrony przed bronią masowego rażenia zależy jej skuteczność i stwarza warunki do przezwyciężenia skutków zwłaszcza pierwszego uderzenia. Dlatego też od wszystkich pracowników biorących udział w planowaniu obrony przed bronią masowego rażenia wymagana jest sumienność i mobilizacja wszystkich umiejętności, co pozwoli na uzyskanie optymalnych warunków realizacji zabiegów związanych z obroną przed bronią masowego rażenia.

Załączników 5 na 9 arkuszach.

OPRACOWAŁ

płk dr St. MICHAŁAK

Wykonano w 30 egz.

Egz.nr. 1-30 B.T.

Wyk. płk Michałak

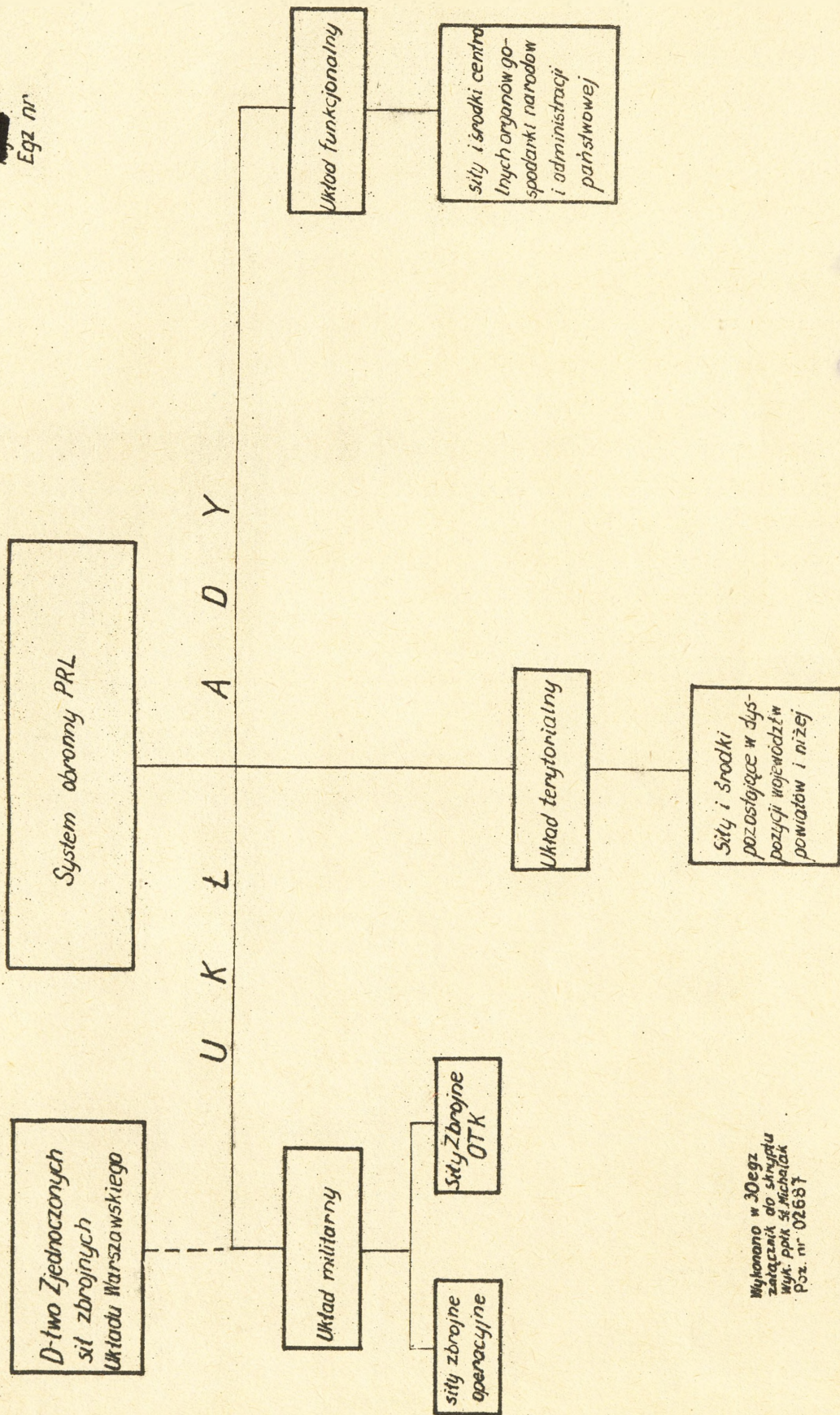
Druk. MB.dn.15.00.66 r.

Nr.ks.02687/WV

OGÓLNA STRUKTURA SYSTEMU OBRONNEGO PRL

Załącznik nr 1

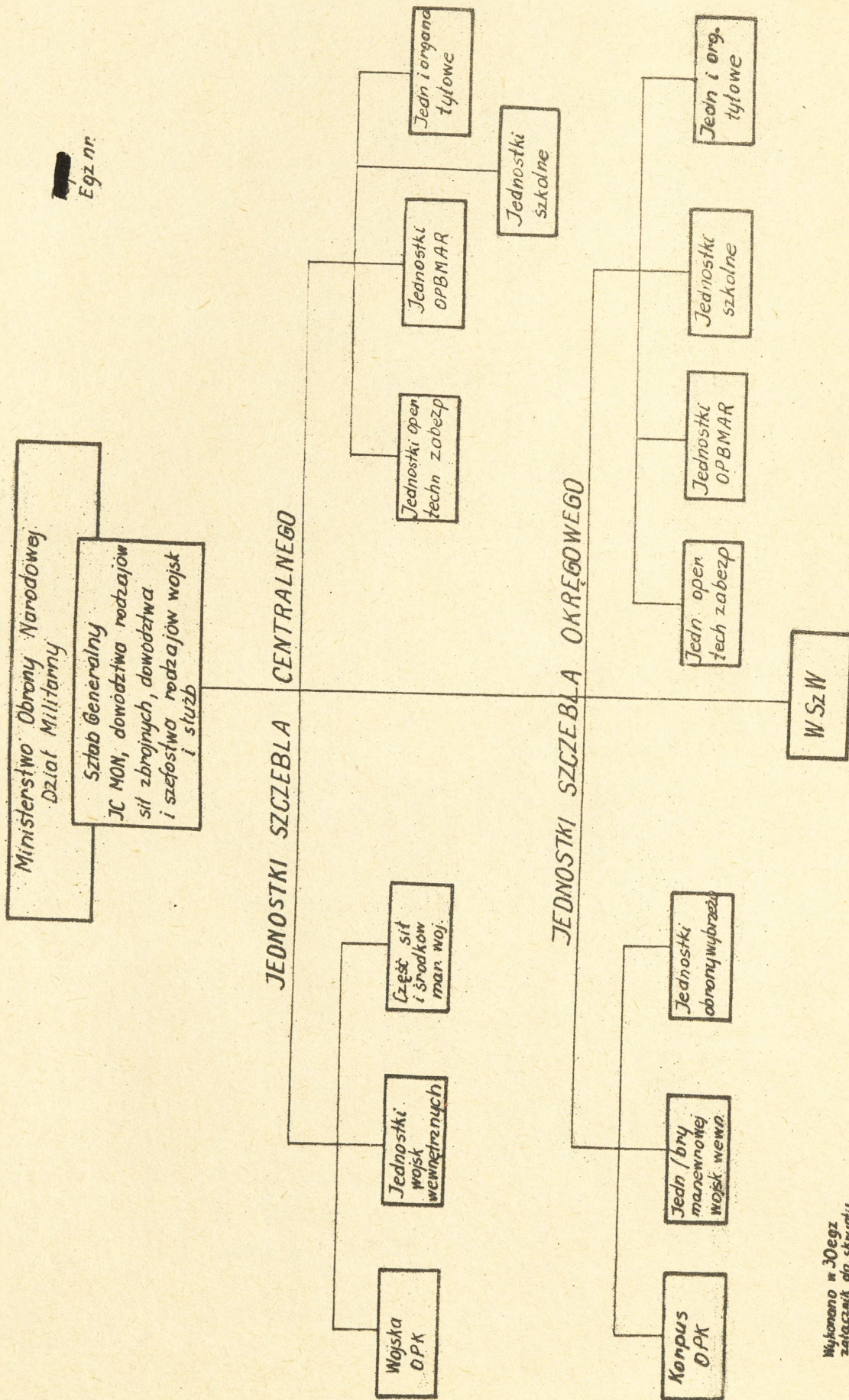
Egz nr

Wykonano w 30egz
załącznik do seryjnego
wyk. PPK sił zbrojnych
Poz. nr 02687

OGÓLNA STRUKTURA UKŁADU MILITARNEGO

Załącznik nr 2

Egz. nr.

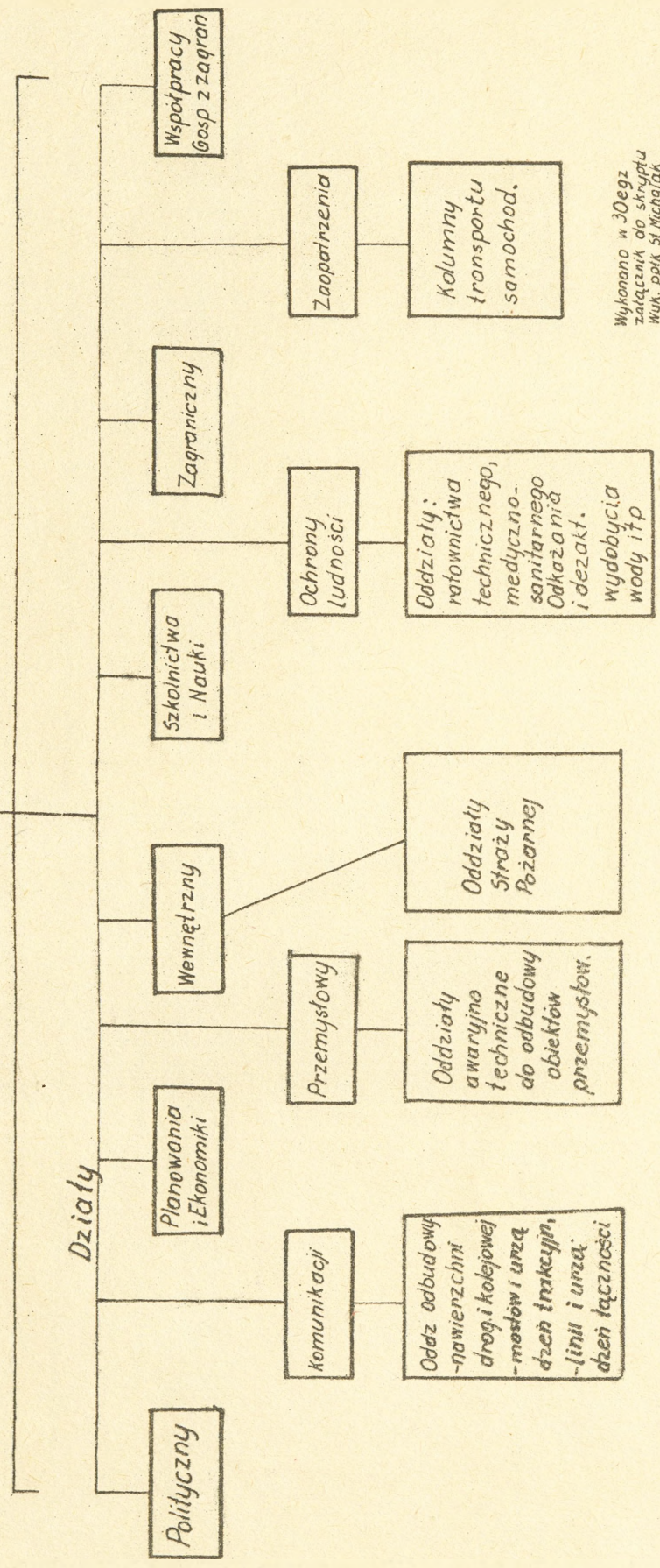
Wykonano w 30 egz
załącznik do skrypty
Wsk. ppk z. naczelnik
P.Sz. nr 02687

OGÓLNA STRUKTURA UKŁADU FUNKcjONALNEGO

Załącznik nr 3

Egz nr

Działy gospodarki narodowej i administracji państwowej

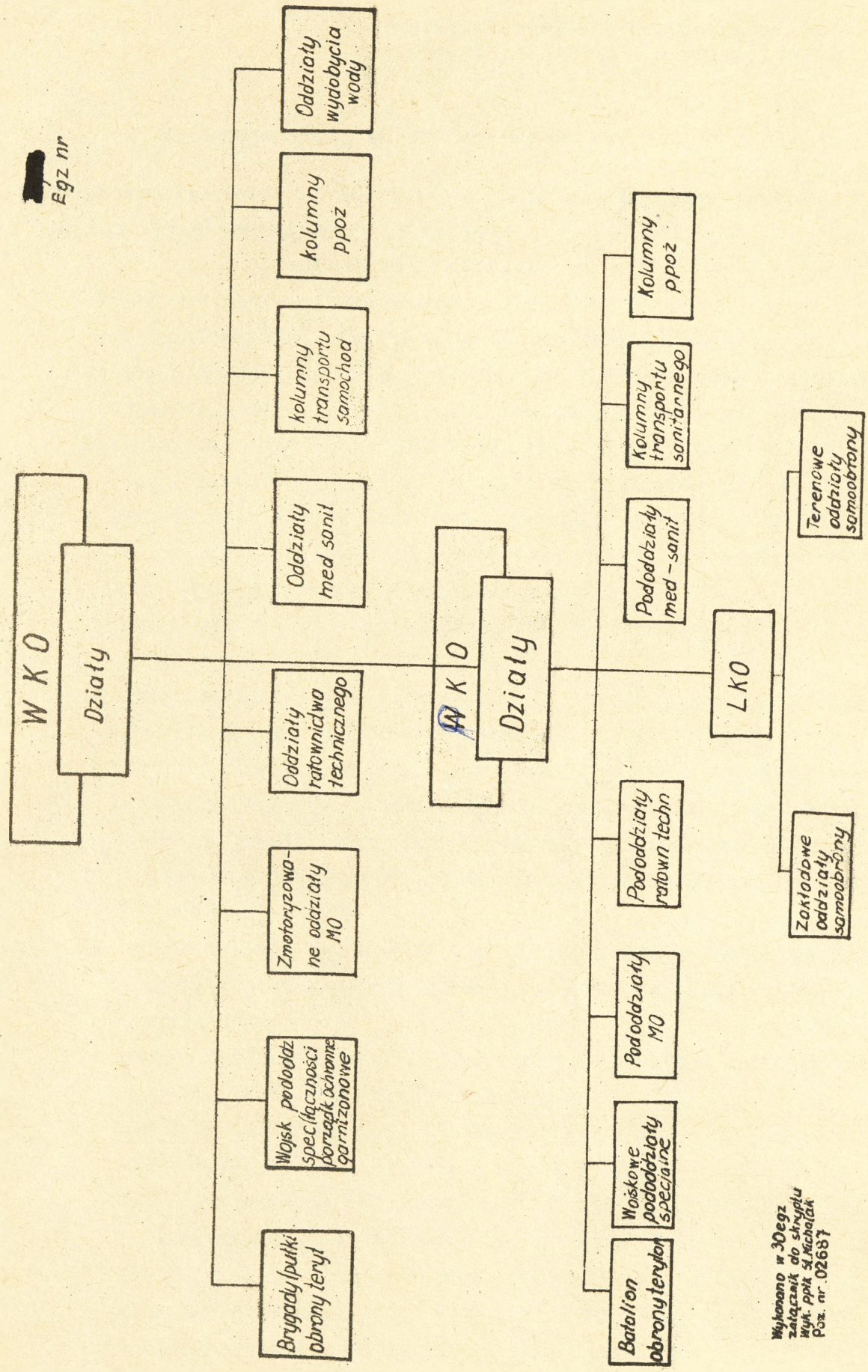

Wykonano w 30egz
załącznik do skryptu
Wyd. Państw. Sł. Michałiak
Poz. nr. 02667

OGÓLNA STRUKTURA UKŁADU TERYTORIALNEGO

załącznik nr 4

Egz nr

Wykonano w 30 egz
załącznik do skrypty
Wsk. Pptk St. Michałczak
Poz. nr. 02687

Załącznik do skryptu "Założenia ogólne organizacja, planowanie i przygotowanie OPEMar na obszarze kraju".

Proponowane wzory dokumentów planowania

1. Plan rozmieszczenia i rozwinięcia do działania sił i środków obrony przed bronią masowego rażenia

/województwo - powiat/

a/ Część graficzna na mapie może zawierać:

- podział administracyjny województwa /powiatu/;
- przewidywane, przypuszczalne rejony uderzeń; bronią masowego rażenia nieprzyjaciela, strefy rażenia i charakter rażenia;
- rozmieszczenie i kierunek działania oddziałów medyczno-sanitarnych, przeciwpożarowych, odkażania i dezaktywacji, zmilitaryzowanych oddziałów ratownictwa technicznego, sił i środków pułku i batalionów OTK w zakresie OPEMar oraz sił porządkowo-ochronnych wydzielonych do akcji ratowniczej;
- drogi manewru ruchomych sił i środków przeznaczonych do akcji ratowniczych;
- rozmieszczenie stacjonarnych sił i środków / stałych kąpielisk, punktów odkażania odzieży, sprzętu i środków transportowych, punktów pomocy medycznej, stacji san. - epid. krwiodawstwa, szpitali, punktów weterynaryjnych, aptek i składnic, leków i sprzętu medycznego, stacji pomiarów skażeń promieniotwórczych i posterunków wykrywania i obserwacji ich możliwości i wydajności pracy/;
- rozmieszczenie terenowych i zakładowych oddziałów samoobrony z uwzględnieniem zadań, które mogą wykonywać poza rejonem macierzystym;
- rozmieszczenie i działanie na rzecz województwa sił i środków innych układów i o innym przeznaczeniu;
- działanie sił i środków w ramach wzajemnej pomocy pomiędzy województwami /powiatami/ ich skład i możliwości;
- ogólną koncepcję rozśrodkowania ludności, dóbr kulturalnych i materialnych /rejonu i obiekty podlegające rozśrodkowaniu, ilość ludzi lub masy towarowej podlegającej rozśrodkowaniu, kierunki rozśrodkowania, powiaty rejonu przyjmujące ludność rozśrodkowywaną z podaniem ilości ludzi/;

- ogólną koncepcję powiadamiania i alarmowania, kierunki powiadamiania i alarmowania rodzaje łączności - wydzielona sieć;
- koncepcja systemu kierowania OPBMar w całości obszaru i akcjami ratowniczymi w poszczególnych rejonach zagrożenia.

b/ Legenda może zawierać:

- ogólną ocenę możliwego zagrożenia uderzeniami broni masowego rażenia na obszar województwa - powiatu;
 - ogólne cele i zadania obrony przed bronią masowego rażenia i innymi środkami rażenia;
 - główny wysiłek województwa w zakresie OPBMar;
 - siły i środki OPBMar oraz ich skład organizacyjny, ich rozwinięcie operacyjne, osiąganie gotowości systemu OPBMar według okresów zagrożenia;
 - sygnały powiadamiania i alarmowania;
 - podstawowe problemy kierowania systemem OPBMar i akcjami ratowniczymi;
 - zakres wykorzystania urządzeń gospodarki narodowej do celów OPBMar, szkoły, domy wypoczynkowe, urządzenia gospodarki komunalnej itp.
2. Plan rozśrodkowania ludności cywilnej oraz dóbr materialnych i kulturalnych powinien obejmować:

a/ w części graficznej na mapie:

- podział administracyjny województwa - powiatu, miast wydzielonych oraz obszarów, do których się rozśrodkowuje ludność;
- uwypuklone obiekty podlegające rozśrodkowaniu;
- podział miasta - obszarów rozśrodkowywanych na rejony rozśrodkowania z podaniem ilości ludności rozśrodkowywanej;
- punkty zbiórki i załadowcze i ilość ludzi na punktach;
- punkty rozdzielcze i ilość ludzi przyjmowanych przez poszczególne punkty;
- drogi dojścia lub dojazdu z punktu zbiórki - załadowcze do punktów rozdzielczych;
- punkty przyjęcia rozśrodkowywanej ludności oraz sposób rozwiązania - dojazd do planowanych miejsc zakwaterowania w powiatach przyjmujących ludność;
- liczbę ludzi przyjmowanych przez poszczególne punkty przyjęcia;
- rejony koncentracji środków transportu, ilość i możliwości załadowcze;
- obiekty podlegające rozśrodkowaniu, rejony do których będą rozśrodkowywane oraz drogi przemieszczania;

- rozmieszczenie sił i środków porządkowo-ochronnych i ich zadania w czasie rozśrodkowywania ludności i masy materiałowej;
- rozmieszczenie stacjonarnych i ruchomych elementów zaopatrywania i pomocy medycznej rozwinięcie niezbędnych punktów, żywienia i pomocy medyczno - sanitarnej;
- potrzebne środki transportowe, możliwości przewozowe, ilość i rodzaj środków transportu;
- kierowanie rozśrodkowaniem, wydzielone ogniwa kierownicze i system łączności;

b/ Legenda do planu może zawierać:

- cel i zadania oraz zakres rozśrodkowywania ludności oraz dóbr kulturalnych i materialnych;
- skład komisji kierującej przygotowaniem i przeprowadzeniem rozśrodkowania ludności oraz dóbr kulturalnych i materialnych;
- zadania poszczególnych działów WKO i PKO w zakresie rozśrodkowania;
- siły i środki zabezpieczające ochronę rozśrodkowywanej ludności oraz dóbr kulturalnych i materialnych;
- niezbędne kalkulacje dotyczące ilości i wykorzystania oraz przebiegu środków transportowych oraz czasu potrzebnego na rozśrodkowanie;

3. Plan rozpoznania skażeń oraz powiadamiania i alarmowania,

a/ w części graficznej na mapie może zawierać:

- podział administracyjny województwa - powiatu;
- rozmieszczenie placówek pomiarów skażeń promieniotwórczych, aktualny i perspektywy rozbudowy z określeniem czasu powstania;
- rozmieszczenie posterunków obserwacji skażeń i posterunków zbiorczych powiatowych, z których województwo otrzymuje dane o zagrożeniu opadem i wyniki pomiarów;
- rozmieszczenie sił i środków rozpoznania radiotechnicznego oraz stanowisk dowodzenia sbrt i KOPK w których województwo otrzymuje dane o zagrożeniu powietrznym;
- rozmieszczenie obiektów powiadamianych bezpośrednio przez województwo;
- rozmieszczenie central zautomatyzowanych systemów alarmowych;
- system łączności, w którym przekazywane są sygnały alarmowe i powiadamiania;
- rozmieszczenie sił i środków rozpoznania naziemnego i lotniczego skażeń, ich skład i planowane zadania;

b/ Legenda do planu może zawierać:

- cel i zadania powiadamiania i alarmowania obszaru województwa - powiatu;
- siły i środki ich skład organizacyjny i zadania wykonywane w systemie rozpoznania i powiadamiania;
- sygnały alarmowe i sposoby ich doprowadzenia do wykonawców na różnych szczeblach;
- sposób rozwinięcia i uruchamiania systemu powiadamiania alarmowania i rozpoznania w okresie zagrożenia;
- wymagane nakłady finansowe i terminy rozbudowy systemu powiadamiania i alarmowania, w zakresie organizacyjnym i rozbudowy sieci łączności oraz automatyzacji.

4. Plan przygotowania i obsługi budowli ochronnych na obszarze województwa - powiatu.

Opracowuje się w formie tabeli, która może zawierać:

- ilość istniejących schronów z rozbiorem na miasta, zakłady produkcyjne i inne obiekty oraz kto odpowiada za ich utrzymanie i kto je obsługuje;
- ilość obiektów /pomieszczeń/ w poszczególnych miastach i innych obiektach nadających się do wykorzystania jako ukrycia przystosowane, ich pojemność, kto odpowiada za ich przystosowanie, zakres i terminy prac adaptacyjnych;
- ilość schronów i szczelin przewidzianych do wybudowania w powiatach, miastach, osiedlach, gromadach i zakładach, kto przygotowuje rozbudowę i materiały, kto kieruje rozbudową, kto obsługuje nowo zbudowane ukrycia przystosowane;
- plany rozbudowy schronów w budownictwie komunalnym, zakładowym i przemysłowym, ilość i czas wykonania, niezbędne nakłady finansowe i materiałowe, kto jest odpowiedzialny za realizacją tych planów, kto będzie je utrzymywał.